

MEZINÁRODNÍ KONFERENCE „SÍDLIŠTĚ, JAK DÁL?“

FAKULTA ARCHITEKTURY ČVUT V PRAZE, 13.–14. LISTOPADU 2014

V první polovině listopadu proběhla na Fakultě architektury ČVUT v Praze konference s názvem „Sídliště jak dál“, která se zaměřila na tematiku panelových sídlišť a možností jejich transformace.

Konference proběhla jako součást stejnojmenného výzkumně-osvětového projektu, který se pokouší otevřít otázky dlouhodobé vize pro sídliště a hledá možnosti transformace a úprav. Smyslem projektu je nahlédnout problematiku sídlišť způsobem, jaký doposud není v České republice obvyklý: regenerace českých sídlišť se převážně zaměřují na domy a jejich stavebně-technologický standard a řešení dlouhodobé strategie rozvoje těchto lokalit z urbanistického pohledu zůstává opomíjeno. Cílem projektu je tedy hledání dlouhodobé vize rozvoje a udržitelnosti sídlišť – hledání přístupů, jakými lze z území sídlišť vytvořit plnohodnotné lokality s adekvátním společenským statusem, mentálním obrazem i fungujícím uspořádáním. Protože k dosažení takového cíle může vést více cest, je úkolem projektu zejména iniciace širší diskuze mezi odbornou i laickou veřejností o budoucí podobě panelových sídlišť.

Jádrem projektu jsou případové studie šesti lokalit v České republice, které během letního semestru 2014 zpra-

covali studenti ve školním ateliéru Kohout –Tichý na FA ČVUT v Praze. Jedná se o sídliště Sychrov ve Vsetíně, sídliště Růžový vrch v Karlových Varech, sídliště Rozvoj v Mladé Boleslavi a sídliště Skalka, Modřany a Černý Most v Praze. Cílem práce nebylo pouze najít řešení vhodné pro vybranou lokalitu, ale využít srovnání mezi různými typy prostředí k nalezení koncepčních přesahů v rámci zobecnění prověřovaných principů.

Do projektu byly zapojeny přímo municipalita, během roku 2014 proběhly workshopy a v rámci doprovodného programu také cyklus přednášek hostů ze zemí Visegrádské čtyřky i českých řečníků. Projekt „Sídliště, jak dál“ organizuje Fakulta architektury ČVUT v Praze ve spolupráci s Centrem kvality bydlení, Heinrich-Böll Stiftung Praha a s Národní sítí Zdravých měst.

Samotná konference proběhla pod záštitou Státního fondu rozvoje bydlení a zúčastnilo se jí více než 250 hostů. Program konference byl koncipován jako

dvoudenní, přičemž první den byl zaměřen především na příklady z evropských měst a druhý den obsahoval tematické příspěvky z českého prostředí.

První den konference otevřel hlavní témata transformace sídlištních komplexů a možné přístupy. Hlavním programem prvního dne bylo komplexní představení tří vybraných příkladů řešení transformace sídlišť z evropských měst, a to jak po stránce věcné (principy), tak po stránce procesní (role veřejné správy, soukromých investic atd.).

V prvním bloku byla představena přestavba sídliště Bijlmermeer v Amsterdamu. Příklad představuje poměrně rozsáhlou přestavbu existující modernistické struktury se zapojením řady prvků tradičního města a doplnění nových obytných typologií včetně individuálního bydlení. Úspěšná transformace problémové lokality je výsledkem spolupráce tří stran – města Amsterdamu, městské části Amsterdam – Jihovýchod a bytové společnosti Rochdale. Tyto strany se společně dohodly na vytvoření samostatné kanceláře – Projectbureau Vernieuwing (kancelář obnovy) Bijlmermeer.

Jako zástupce veřejné správy vystoupil Joop de Haan, ředitel Kanceláře obnovy Bijlmermeeru. Představil celý proces obnovy rozsáhlého obytného souboru, který trvá již více než dvě desetiletí, jeho politické, společenské a ekonomické souvislosti. Za bytovou společnost Rochdale, která byla investorem velké části projektu, hovořil senior project leader Willem van der Steen. Z pohledu architektonického projektu představili Hans Meijer a Klaas Waarheid z kanceláře Van Schagen Architekten. Zároveň vysvětlili celkovou filozofii práce kanceláře, která se soustředí právě na revitalizace poválečných obytných souborů.

Konference se uskutečnila na Fakultě architektury ČVUT v Praze

Druhý blok se věnoval příkladu lyonského předměstí Vaulx-en-Velin, které aktuálně prochází procesem obnovy v rámci programu „Grand projet de ville“. Celá oblast je rozdělena do několika lokalit, přičemž na každou z nich je zpracován samostatný plán. Intervence se soustředí především do přenastavení základní sítě území, která umožní čitelnou lokalizaci budoucích investic. Specifikem tohoto příkladu je míra souběžně probíhajících sociálních programů a především důmyslná struktura organizace a financování celého projektu.

Projekt představil Frédéric Schmidt – profesionál v oblasti aplikované sociologie a regionálního rozvoje, který aktuálně působí na pozici ředitele Grand project de ville ve Vaulx-en-Velin. Poté promluvil Georges Bullion – ředitel bytové společnosti Dynacité, která vlastní většinu bytů v řešené oblasti. Jako dřívější předseda Skupiny pro udržitelný městský rozvoj v rámci CECODHAS Housing Europe a člen výkonného výboru USH (L'Union Sociale pour l'Habitat) zároveň ukázal širší souvislosti problematiky sídlišť včetně sociálních aspektů. Z pohledu celostátní koordinace projektů obnovy

sídlíšť hovořila Nancy Chenu, urbanistka z Národní agentury pro městský rozvoj (ANRU), která zajišťuje provádění a financování projektů městské obnovy v celé Francii.

Závěrečný blok prvního dne konference se soustředil na příklad sídliště Grünau v Lipsku. Grünau se stávajícím počtem 40 tisíc obyvatel je stále největším sídlištěm v Lipsku, a to i přes masivní úbytek 50 tisíc obyvatel od znovusjednocení Německa. Sídlíště je již od devadesátých let zapojeno do řady rozvojových programů, které se snaží řídit proces smršťování města, úbytku obyvatel a narůstajících sociálních potíží. Radnice společně s bytovými společnostmi a dalšími aktéry aktuálně připravuje pro Grünau novou rozvojovou strategii.

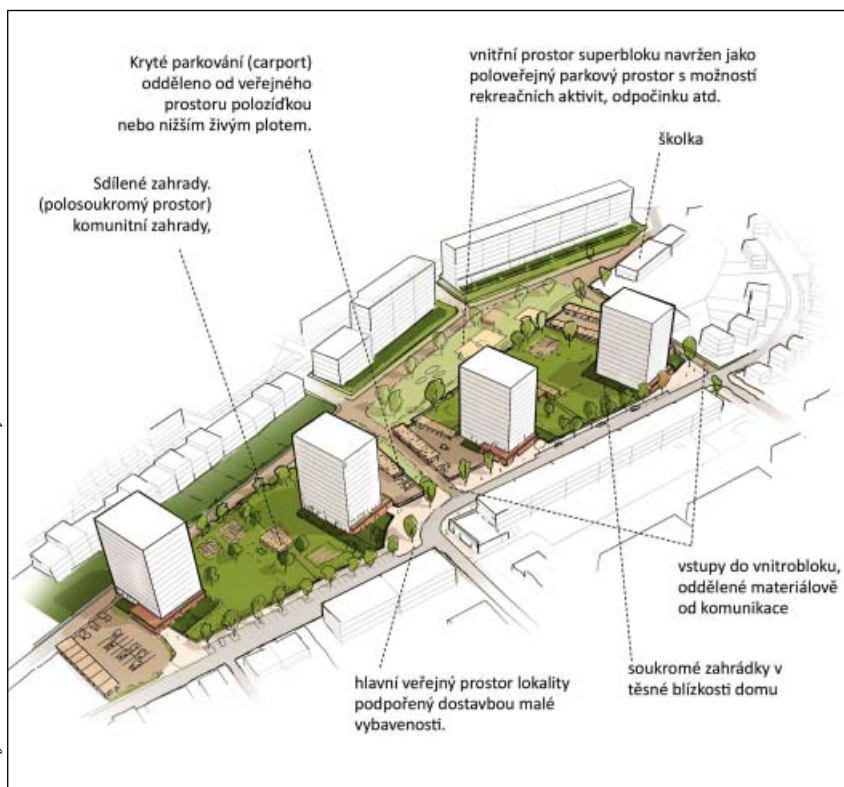
Nejen samotnou lokalitu, ale celkovou situaci sídlišť v nových německých spolkových zemích představila Juliana Pantzer, urbanistka z Oddělení městské obnovy Leipzig Grünau. Urbanistický a architektonický přístup k transformaci sídlišť prezentoval Stefan Rettich – architekt z kanceláře KARO Architekten.

Součástí prvního dne konference byly panelové diskuse, které se soustředily zejména na identifikaci podobností a rozdílů mezi českým kontextem a představenými příklady a na hledání momentů, které mohou být inspirativní pro současnou českou situaci. Panelových diskusí se kromě řečníků zúčastnili architekti a urbanisté David Tichý, Filip Tittl a Matyáš Sedlák, senátorka a místostarostka Městské části Praha 10 Ivana Cabrnchová, místostarosta města Štětí Miroslav Andrt a ředitelka Sekce bytové politiky a městského rozvoje Ministerstva dopravy, výstavby a regionálního rozvoje Slovenské republiky Elena Szolgayová.

Druhý den konference byl zaměřen na užší odborná témata především v českém kontextu. Byl rozdělen do tří bloků, které se postupně věnovaly společensko vědnímu pohledu na problematiku sídlišť, jednotlivým celkovým přístupům k jejich regeneraci a praktickým zkušenostem z konkrétních realizací.

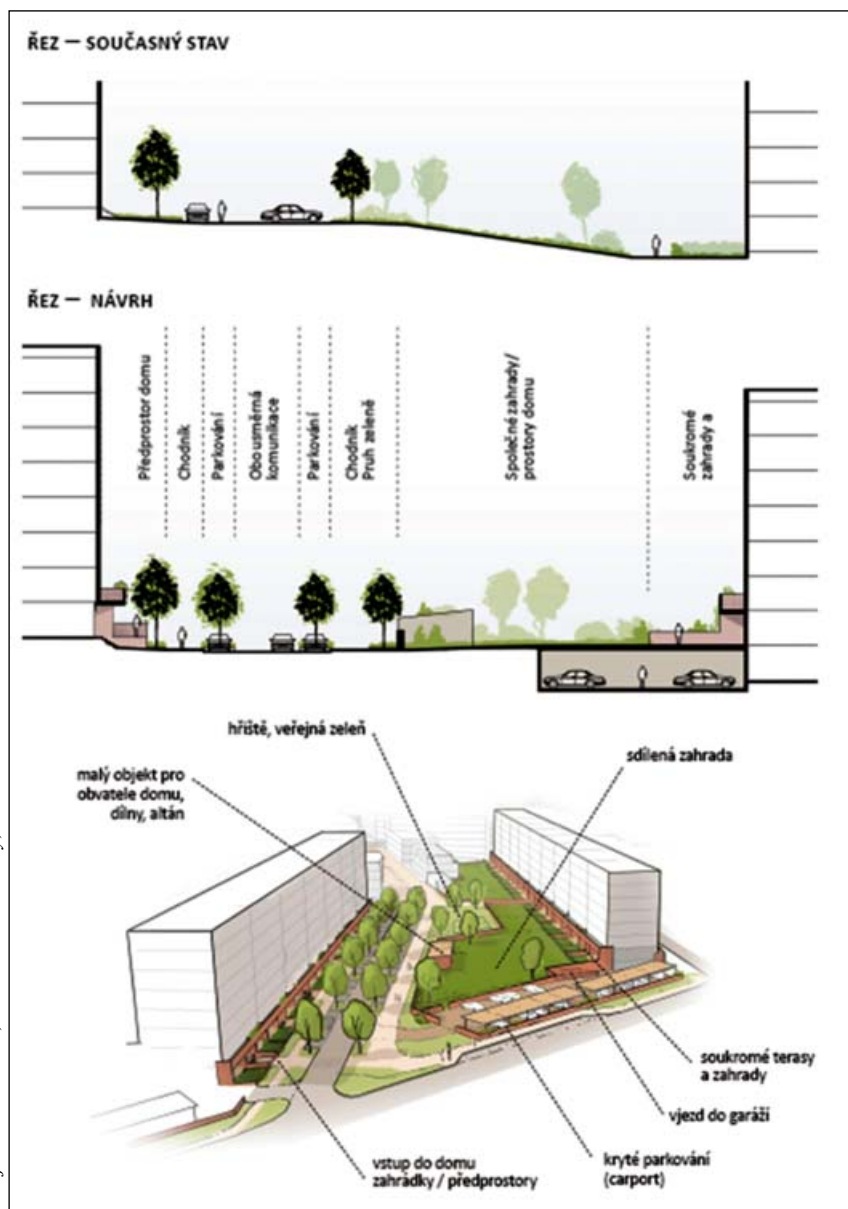
Na úvod programu druhého dne byly představeny první výstupy z výzkumné části projektu „Sídlíště, jak dál“. Architekti a garanti projektu David Tichý a Filip Tittl představili základní specifika lokalit sídlišť z pohledu urbanistického uspořádání zástavby dlouhodobé udržitelnosti vystavěného prostředí. Zároveň představili možné přístupy ke komplexnímu řešení těchto lokalit ve vztahu k celkovému urbanistickému řešení, veřejným prostranstvím i principům možných úprav jednotlivých staveb. Jako příklady byly prezentovány případové studie Michala Deckera a Terezy Vrbové – studentů Fakulty architektury z ateliéru Kohout–Tichý.

Společensko-vědní pohled na problematiku sídlišť reprezentovali ve svých příspěvcích urbánní antropologové Martin Veselý a Michal Lehečka, kteří se dlouhodobě zaměřují na prostředí sídlišť a jeho obyvatele. Za tím zpracovávající výzkumný projekt „Panelová sídlíště v České republice jako součást městského životního prostředí: Zhodnocení a prezentace jejich obytného potenciálu“ vystoupil historik a teoretik umění a architektury Rostislav Švácha.

Sídlíště Skalka v Praze – návrh detailního řešení proměny parteru ve vztahu k jednotlivým domům

Zdroj: Michal Decker, ateliér Kohout–Tichý, FA ČVUT

Sídlíště Skalka v Praze – návrh detailního řešení proměny parteru ve vztahu k jednotlivým domům

V sekci „Přístupy k regeneraci sídlišť“ vystoupili Robert Sedlák a Martin Nawrath z Nadace Partnerství, kteří prezentovali svůj přístup k regeneraci veřejných prostranství na sídlištích se

zapojením místních obyvatel, a profesor Karel Maier z Fakulty architektury ČVUT, který se zaměřil na teoretický rámec přístupu k plánování transformace sídlišť a na úlohu urbanisty v tomto

procesu. Přístup k regeneraci veřejných prostranství na pražských sídlištích představila Kateřina Frejlichová z Kanceláře veřejného prostoru Institutu plánování a rozvoje hlavního města Prahy.

Praktické zkušenosti prezentovali na konkrétních projektech architekti Václav Škarda z atelieru K2 a Lukáš Kordík a Števo Polakovič ze slovenského studia GutGut. První jmenovaný prezentoval návrh úprav sídliště v Chrudimi, hosté ze Slovenska pak přestavbu panelového domu v Rimavské Sobotě. Dále promluvila Jana Drápalová, starostka Městské části Brno-Nový Lískovec, která představila komplexní úpravy veřejných prostranství na stejnojmenném sídlišti.

Součástí prvního dne konference byla rovněž vernisáž výstavy studentských projektů transformace sídlišť, zpracovaných v předcházejícím semestru. Výstava je připravena jako putovní a bude během první poloviny roku 2015 prezentována ve všech městech, které se na projektu podílely. První slavnostní otevření výstavy spojené s přednáškou a prezentací vybraných projektů proběhne v lednu v Mladé Boleslavi, následovat bude únorová vernisáž ve Vsetíně. Další termíny jsou zatím v jednání, výstava by se měla objevit ještě v Karlových Varech a ve třech pražských městských částech – Praze 10, 14 a 12.

Podrobné informace o konferenci a celém projektu „Sídlíště, jak dál“ lze nalézt na webových stránkách www.sidlistejakdal.cz.

*Ing. arch. Filip Tittel
Ing. arch. Jana Kubánková
Fakulta architektury ČVUT Praha*